

**Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Національний університет цивільного захисту України**

Фінансування та матеріально- технічне забезпечення заходів цивільного захисту

Навчальні питання

- 1. Фінансування заходів у сфері цивільного захисту органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування.**
- 2. Фінансування робіт із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.**
- 3. Матеріально-технічне забезпечення у сфері цивільного захисту.**
- 4. Методика оцінки збитків від наслідків НС природного і техногенного характеру.**

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА:

1. Закон України від 02.10.2012 р. №5403-VI «Кодекс цивільного захисту України».
2. Закон України від 09. 08. 2023 р. № 3310-IX «Про державні резерви».
3. Закон України від 25.12.2015 р. «Про публічні закупівлі».
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.02.99р. №140 «Про порядок фінансування робіт із запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків».
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2015 р. №775 «Про затвердження Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій».
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.03.02р. №415 «Про затвердження Порядку використання коштів резервного фонду бюджету».
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.02р. №175 «Про затвердження Методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру».
8. Наказ МВС від 05.03.2024 № 137 «Про затвердження Методики визначення номенклатури та обсягів матеріальних резервів для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків».
9. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 04.04.2022 № 167 «Про затвердження Методики визначення розміру шкоди завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану»

Перше навчальне питання:

**Фінансування заходів у сфері цивільного захисту
органами виконавчої влади і органами місцевого
самоврядування**

Фінансування заходів у сфері цивільного захисту

Згідно Статті 93 Кодексу ЦЗ України Фінансування заходів у сфері цивільного захисту здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, коштів суб'єктів господарювання, інших не заборонених законодавством джерел (добровільних пожертвувань фізичних та юридичних осіб).

Обсяг фінансування, що виділяється об'єктами підвищеної небезпеки для проведення необхідних заходів цивільного захисту, має становити не менше ніж 0,5 відсотка обсягу валового доходу такого об'єкта.

Фінансове забезпечення органів управління та сил цивільного захисту

Фінансове забезпечення діяльності підрозділів з питань цивільного захисту, що функціонують у складі центральних органів виконавчої влади, інших органів державної влади здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

Фінансове забезпечення діяльності підрозділів з питань цивільного захисту суб'єктів господарювання здійснюється за рахунок коштів таких суб'єктів господарювання.

Фінансове забезпечення діяльності сил цивільного захисту здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів суб'єктів господарювання, інших не заборонених законодавством джерел.

(Кодекс ЦЗ України, гл.20 ,ст. 94).

Фінансування робіт із запобігання і ліквідації НС та їх наслідків

Рівень НС	Кошти	Додаткові кошти за рішенням (на підставі клопотання ОВВ):
Об'єктовій	Власні кошти СГД	ОВВ, районної ДА, виконкомів місцевих рад, на території яких виникла НС
Місцевій	Власні кошти СГД + резервний фонд місцевого бюджету	ЦОВВ, Ради Міністрів АРК, обласних, Київської та Севастопольської МДА, міськвиконкомів
Регіональний	Власні кошти СГД + резервний фонд місцевого бюджету	Кабінету Міністрів України
Державний	Резервний фонд державного бюджету	

Документи на додаткові кошти, які подаються до ОВВ вищого рівня: клопотання ОВВ; акти обстежень про розміри збитків; кошториси витрат з експертними висновками ЦОВВ; висновки регіональних комісій з питань ТЕБ та НС, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України, спеціально уповноважених ЦОВВ (ДСНС України, ...).

Проект рішення подає ЦОВВ, відповідальний за ліквідацію НС.

НПА: Постанова КМУ від 04.02.99р. № 140 «Про Порядок фінансування робіт із запобігання і ліквідації НС та їх наслідків»

Фінансування медико-психологічної реабілітації

Категорія учасників НС	Джерела фінансування	Примітки
Рятувальники підрозділів цивільного захисту	Державний бюджет України	В обсязі, що визначається МВС України
Рятувальники інших аварійно-рятувальних служб, медичні працівники служби медицини катастроф	Державний або місцевий бюджет чи за рахунок коштів суб'єктів господарювання	В обсязі, що визначається відповідними службами
Постраждалі , а також громадяни, які залучалися до проведення робіт з ліквідації наслідків НС	Кошти, що виділяються на ліквідацію наслідків НС з Державного бюджету України	В обсязі, що визначається МОЗ України
Неповнолітні особи , постраждалі у НС місцевого або об'єктового рівня, а також у яких внаслідок НС загинув один із батьків або обоє батьків	Державний або місцевий бюджет, кошти суб'єктів господарювання, інших джерел.	В обсязі, що визначається РМ АРК, МДА у відповідних регіональних програмах

Кодекс цивільного захисту України, гл.20, ст. 95

Друге навчальне питання:

**Фінансування робіт із запобігання та ліквідації
наслідків надзвичайних ситуацій**

Стаття 96. Кодексу ЦЗ України Фінансування робіт із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій

Фінансування робіт із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій здійснюється у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (Постанова Кабінету Міністрів України від 04.02.99р. №140 «Про порядок фінансування робіт із запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків»).

Фінансування заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на об'єктах усіх форм власності здійснюється відповідно до їх рівнів:

- **об'єктового рівня** - за рахунок власних коштів підприємств, установ та організацій, на території яких виникла надзвичайна ситуація;
- **місцевого і регіонального рівнів** - за рахунок власних коштів підприємств, установ та організацій, на території яких виникла надзвичайна ситуація, і додатково - за рахунок районних резервів (місцевий рівень) та резервів Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій (регіональний рівень), створених відповідно до законодавства;
- **державного рівня** - за рахунок коштів, передбачених державним бюджетом на ці цілі, в тому числі, частково, з резервного фонду Кабінету Міністрів України.

Бюджетний кодекс України у Статті 24 «Резервний фонд бюджету» констатує, що **резервний фонд бюджету** формується для здійснення непередбачених видатків, що не мають постійного характеру і не могли бути передбачені при складанні проекту бюджету.

Порядок використання коштів з резервного фонду бюджету визначається Кабінетом Міністрів України.

У Державному бюджеті України резервний фонд передбачається **обов'язково**.

Рішення щодо необхідності створення резервного фонду місцевого бюджету приймає Верховна Рада Автономної Республіки Крим, відповідна місцева рада.

Згідно Постанови КМУ від 29.03.02р. №415 «Про затвердження Порядку використання коштів резервного фонду бюджету»:

Резервний фонд бюджету (РФ) не може перевищувати 1 відсотка обсягу видатків загального фонду відповідного бюджету. Дане положення Порядку **не застосовується в умовах воєнного стану та у разі здійснення згідно із законом заходів з часткової мобілізації.**

В умовах воєнного стану Кабінет Міністрів України може приймати рішення за погодженням з Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України щодо скорочення видатків і кредитування державного бюджету та їх спрямування до резервного фонду державного бюджету з метою використання на потреби Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних та інших органів, залучених до виконання завдань щодо відсічі збройної агресії, забезпечення недоторканності державного кордону та захисту держави (до початку роботи Верховної Ради України).

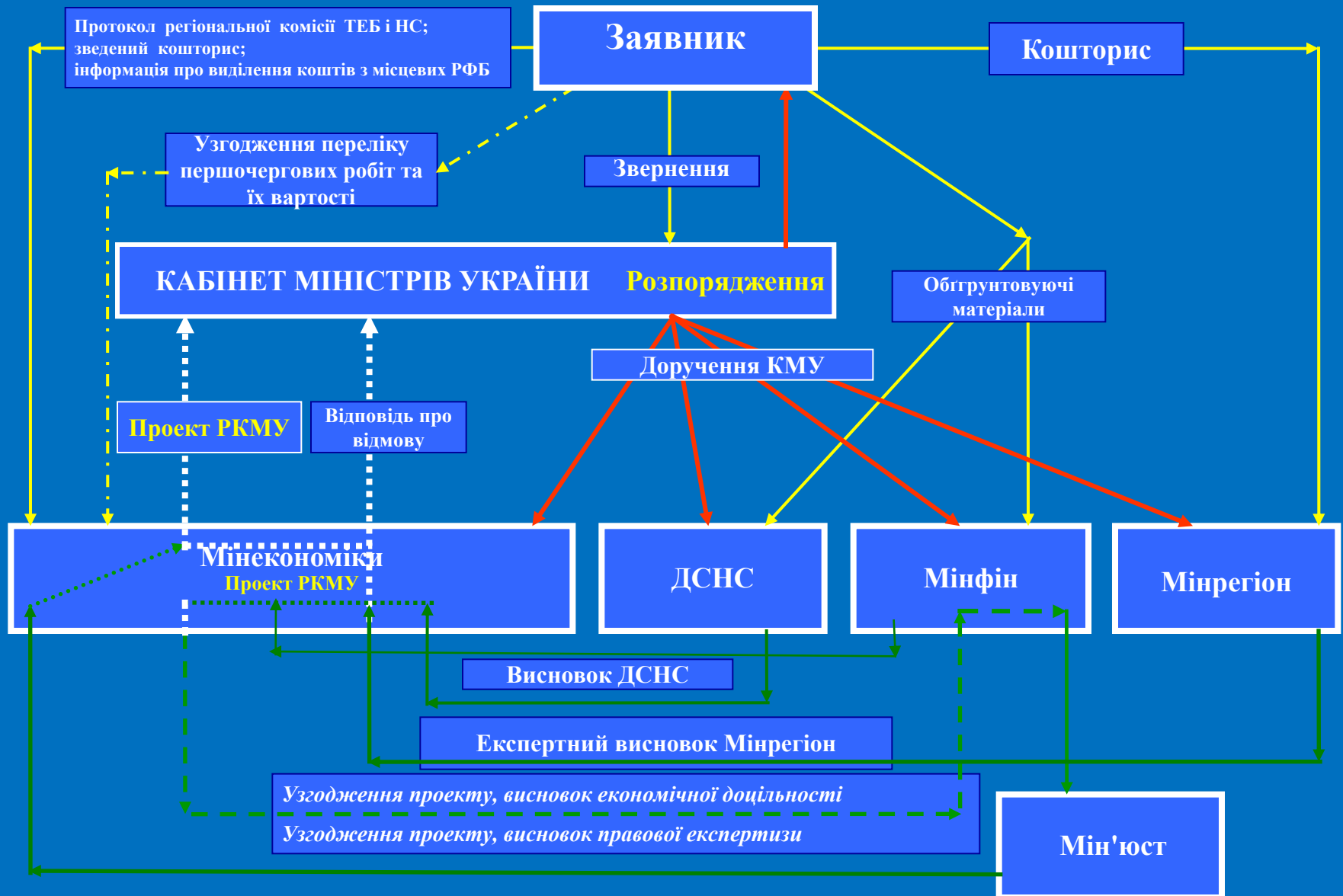
➤ **Резервний фонд бюджету встановлюється** законом про Державний бюджет України або рішенням про місцевий бюджет загальною сумою без визначення головного розпорядника бюджетних коштів.

➤ **Розподіл бюджетного призначення РФ** відповідного бюджету провадиться за рішенням КМ України, РМ АР Крим, місцевої держадміністрації або виконавчого органу відповідної ради.

➤ **Рішення про виділення коштів з РФ бюджету** приймається тільки в межах призначень на цю мету і втрачає чинність після закінчення бюджетного періоду.

У разі використання коштів резервного фонду бюджету в неповному обсязі на ліквідацію наслідків надзвичайної ситуації техногенного, соціального та воєнного характеру та заходи з питань зміцнення обороноздатності держави у зв'язку із закінченням бюджетного періоду і за умови обґрунтованої необхідності продовження заходів, наявності планових строків виконання робіт кошти резервного фонду бюджету можуть виділятися на здійснення заходів, щодо фінансування яких прийнято рішення у вересні - грудні минулого бюджетного періоду у розмірі, що не перевищує суму, яку повернуто до державного бюджету у зв'язку із закінченням бюджетного періоду.

Схема опрацювання звернень щодо виділення коштів з Резервного фонду Державного бюджету

Додатково подаються:

- 1. Висновки комісії з питань ТЕБ та НС.**
- 2. Акти обстеження, що підтверджують розміри завданих збитків.**
- 3. Узагальнені кошторисні розрахунки на проведення аварійно-відновлювальних та інших невідкладних робіт.**
- 4. Перелік невідкладних (першочергових) робіт з ліквідації наслідків НС та їх вартість.**
- 5. Документи, що підтверджують отримані суми страхового відшкодування.**
- 6. Іншу інформацію, що підтверджує необхідність виділення коштів з РФБ.**

Додатково кошти з резервного фонду бюджету для продовження робіт (заходів) можуть виділятися лише за умови використання головним розпорядником раніше виділених коштів з резервного фонду бюджету та подання Мінекономіки і Мінфіну звіту про їх цільове використання, крім випадків додаткового виділення коштів з резервного фонду бюджету для продовження робіт (заходів), пов'язаних із зміцненням обороноздатності держави, з ліквідацією надзвичайних ситуацій техногенного, природного, соціального та воєнного характеру державного та регіонального рівнів та їх наслідків.

У разі недостатньої наявності резерву відповідного рівня (регіонального, місцевого та об'єктового) чи повного його використання залучаються резерви наступного вищого рівня.

Кошти резервного фонду бюджету можуть використовуватися на здійснення:

а) заходів з ліквідації наслідків НС техногенного, природного, соціального та воєнного характеру;

а-1) заходів, пов'язаних із запобіганням виникненню НС техногенного та природного характеру, на основі даних моніторингу, експертизи, досліджень та прогнозів щодо можливого перебігу подій з метою недопущення їх переростання у НС техногенного та природного характеру або пом'якшення її можливих наслідків;

а-2) заходів, пов'язаних із підготовкою та проведенням позачергових виборів народних депутатів України;

б) інших непередбачених заходів, які відповідно до законів можуть здійснюватися за рахунок коштів бюджету, але не мають постійного характеру і не могли бути передбачені під час складання проекту бюджету, тобто на момент затвердження бюджету не було визначених актами ВРУ, Президента України, КМУ, ВР АРК, Ради міністрів АРК, відповідної ради, місцевої держадміністрації, виконавчого органу відповідної ради підстав для проведення таких заходів.

До непередбачених заходів, не можуть бути віднесені:

обслуговування та погашення державного боргу, боргу АРК чи боргу місцевого самоврядування

додаткові заходи, що забезпечують виконання бюджетної програми (функції), призначення на яку затверджено у бюджеті, крім заходів з питань зміцнення обороноздатності держави та соціального і правового захисту осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії рф проти України, та членів їх сімей, триманням військовополонених, виплатою одноразової грошової допомоги сім'ям загиблих військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, поліцейських;

капітальний ремонт або реконструкція, крім випадків, пов'язаних з ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, природного, соціального та воєнного характеру та проведенням заходів, пов'язаних із запобіганням виникненню НС техногенного та природного характеру;

придбання житла, крім випадків відселення мешканців з аварійних будинків, пошкоджених унаслідок НС

надання гуманітарної чи іншої допомоги, крім випадків, коли рішення про надання допомоги прийнято ВРУ, Президентом України, Верховною Радою АРК, відповідною радою

Третє навчальне питання:

**Матеріально-технічне забезпечення
у сфері цивільного захисту**

Стаття 97 Кодексу ЦЗ України

Матеріально-технічне забезпечення

Центральні органи виконавчої влади, інші органи державної влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та суб'єкти господарювання забезпечують підпорядковані їм підрозділи з питань цивільного захисту, сили цивільного захисту та інші організації, діяльність яких спрямована на виконання завдань і заходів з питань цивільного захисту, засобами цивільного захисту, іншим майном, службовими, навчальними, господарськими та підсобними приміщеннями, іншими об'єктами та спорудами (пожежними депо, сховищами для техніки, тренувальними залами, спортивними майданчиками), складськими площами в обсягах, необхідних для їх діяльності, а також надають у встановленому порядку земельні ділянки для їх розташування.

Стаття 97 Кодексу ЦЗ України

Матеріально-технічне забезпечення

Суб'єкти господарювання забезпечують державні пожежно-рятувальні підрозділи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, утворені на підставі договорів для організації і забезпечення охорони від пожеж суб'єктів господарювання, майном, приміщеннями, іншими об'єктами та спорудами в обсягах, необхідних для їх діяльності, на умовах, визначених договорами.

Стаття 98 Кодексу ЦЗ України

Створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій

- Матеріальні резерви для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій створюються з метою їх використання у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій.
- Матеріальні резерви для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій **створюються:**
 - - **центральним органом виконавчої влади**, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту (**оперативний матеріальний резерв**);
 - - **іншими центральними органами виконавчої влади** (**відомчий матеріальний резерв** для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у відповідній галузі економіки);
 - - **Радою міністрів АРК, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування** (**регіональний та місцевий матеріальні резерви**);
 - **суб'єктами господарювання на об'єктах підвищеної небезпеки, що ними експлуатуються** (**об'єктовий матеріальний резерв**).
- Порядок створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій **визначається Кабінетом Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2015 р. №775 «Про затвердження Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій».**

ЦОВВ, що
реалізує
державну
політику у
сфері
державних
резервів, у
порядку,

встановленому
**Законом
України «Про
оперативний
резерв»** –

ДСНС України
для запобігання і
ліквідації
наслідків НС та
надання
термінової
допомоги
постраждалим

Мінстратегпромом,
МОЗ, Мін'юстом
(для установ

виконання
покарань та
слідчих ізоляторів),
Держводагентство
м,
Держлісагентством
та ДАЗВ для
запобігання
виникненню НС і
ліквідації їх
наслідків у
відповідній галузі
економіки

**їх резервів
для
запобігання
і
ліквідації
наслідків НС і**

місцевий
резерв –

Радою міністрів
АРК, обласними,
Київською та
Севастопольсько
ю міськими
держадміністраці
ями та органами
місцевого
самоврядування
**об'єктовий
резерв –**
суб'єктами

господарювання
на ОПН для
запобігання,
ліквідації НС та
їх наслідків,
надання

термінової
допомоги
постраждалим

Державний матеріальний резерв - запас матеріальних цінностей, що складається із запасів сировинних, паливно-енергетичних, матеріально-технічних ресурсів, промислових і продовольчих товарів, лікарських засобів та медичних виробів, призначених для використання у мирний час, а також в особливий період.

Єдиний реєстр державних резервів (далі - Реєстр резервів) - єдина державна інформаційно-комунікаційна система, яка містить відомості про запаси матеріальних цінностей державних резервів та забезпечує їх облік, узагальнення і формування звітності.

Стратегічні потреби України - потреби держави в запасах сировинних, матеріально-технічних та продовольчих ресурсів, лікарських засобів та медичних виробів, необхідних для забезпечення національної безпеки, стабілізації економіки та виконання першочергових робіт під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Закон України «Про державні резерви»

Державні резерви

Державний матеріальний резерв

призначається для:

- 1) забезпечення потреб України в особливий період;
- 2) забезпечення стратегічних потреб України;
- 3) надання гуманітарної допомоги.

Мобілізаційний резерв

призначається
для забезпечення
потреб України в
особливий період.

Закон України «Про державні
резерви»

- **Матеріальний резерв** - запас будівельних і пально-мастильних матеріалів, лікарських засобів та виробів медичного призначення, продовольства, техніки, технічних засобів та інших матеріальних цінностей (далі - матеріальні цінності), призначених для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, ліквідації їх наслідків та надання термінової допомоги постраждалим, проведення невідкладних відновлювальних робіт і заходів;
- **Номенклатура матеріальних резервів** (далі - номенклатура) - обґрунтований і затверджений у встановленому порядку перелік матеріальних цінностей.

Номенклатура та обсяги матеріальних резервів визначаються відповідними органами виконавчої влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання згідно з **методикою**, яка затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері цивільного захисту: **Наказ МВС від 05.03.2024 № 137 «Про затвердження Методики визначення номенклатури та обсягів матеріальних резервів для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків».**

- **Номенклатура та обсяги матеріальних резервів визначаються** з урахуванням прогнозованих для конкретної території, галузі, об'єкта підприємства видів та рівня надзвичайних ситуацій, обсягів робіт з ліквідації їх наслідків, розмірів заподіяних збитків, обсягів забезпечення життєдіяльності постраждалого населення.
- **Місця розміщення матеріальних резервів визначаються і затверджуються** рішеннями відповідних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та керівників підприємств.
- **Матеріальні резерви розміщуються** на об'єктах, призначених або пристосованих для їх зберігання, за рішенням керівників відповідних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та підприємств з урахуванням оперативної доставки таких резервів до можливих зон надзвичайних ситуацій.

ЗАТВЕРДЖЕНО

(назва виду документа, яким
затверджується створений документ)

____ року № ____

НОМЕНКЛАТУРА ТА ОБСЯГИ

матеріальних резервів для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків

(вид матеріального резерву (відомчий, регіональний, місцевий або об'єктовий))

(найменування центрального органу виконавчої влади - для відомчого, області -
для регіонального, територіальної громади - для місцевого, об'єкта - для об'єктового резерву)

№ з/п	Найменування матеріальних цінностей	Одиниця виміру	Кількість
1	2	3	4
1. Засоби забезпечення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт			
2. Засоби індивідуального захисту			
3. Засоби енергопостачання			
4. Засоби обігріву			
5. Пально-мастильні матеріали			
6. Будівельні матеріали			
7. Речове майно			
8. Інше майно			

Під час розроблення Номенклатури органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання враховуються:

- 1) інформація, викладена в планах реагування на надзвичайні ситуації, розроблених відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09 серпня 2017 року № 626 «Про затвердження Порядку розроблення планів діяльності єдиної державної системи цивільного захисту» (далі - плани реагування), зокрема про перелік надзвичайних ситуацій (далі - НС), ризик виникнення яких ймовірний на відповідній території (об'єкті суб'єкта господарювання), види забезпечення та сили цивільного захисту, які залучаються до ліквідації наслідків НС;
- 2) зміст та обсяги заходів з евакуації населення (працівників), матеріальних і культурних цінностей, безпечні райони, придатні для розміщення евакуйованого населення та майна, відповідно до планів проведення заходів з евакуації населення (працівників), матеріальних і культурних цінностей у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 09 серпня 2017 року №626 «Про затвердження Порядку розроблення планів діяльності єдиної державної системи цивільного захисту» (далі - плани евакуації);
- 3) найбільш імовірні сценарії розвитку ситуації в разі виникнення небезпек, оцінку їх можливих наслідків відповідно до планів управління ризиками, розроблених відповідно до Порядку управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру та пожеж, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 31 липня 2023 року № 627, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 серпня 2023 року за № 1397/40453.

Для визначення переліку матеріальних цінностей для включення до Номенклатури проводиться:

- 1) аналіз видів НС, що сталися протягом останніх років у регіоні, на відповідній території, підприємстві, їх періодичності, характеру та масштабу, запобіжних заходів для уникнення / мінімізації НС (у разі відсутності такої інформації в планах реагування розрахунки здійснюються, виходячи з прогнозованих ризиків виникнення НС), а також ризиків, виникнення яких ймовірні на відповідній території (відповідному об'єкті);
- 2) розрахунок орієнтовних витрат, пов'язаних з евакуацією населення згідно з планами евакуації з урахуванням витрат на перевезення населення до безпечних районів, тривалості ймовірного періоду забезпечення життєдіяльності постраждалого населення, протягом якого має здійснюватися використання матеріальних резервів, а також можливості розгортання проміжних пунктів та пунктів розміщення евакуйованого населення в безпечних зонах;
- 3) розрахунок очікуваного обсягу першочергових відновлювальних робіт у разі руйнування об'єктів критичної інфраструктури, лікарень, шкіл, будівель внаслідок імовірних НС, а також кількості обладнання, майна, витратних матеріалів, які можуть використовуватися.

За результатами аналізу та розрахунків, визначених у пунктах 6 та 8 Методики визначення номенклатури та обсягів матеріальних резервів для запобігання виникненню НС і ліквідації їх наслідків, визначаються види ймовірних НС та складаються відповідні переліки матеріальних цінностей.

Створення, утримання та поповнення матеріальних резервів здійснюється:

- **оперативного** – за рахунок коштів державного бюджету через ДСНС;
- **відомчого** – за рахунок коштів державного бюджету через відповідні центральні органи виконавчої влади;
- **регіонального та місцевого** – за рахунок коштів бюджету АРК і місцевих бюджетів;
- **об'єктового** – за рахунок власних коштів підприємств.

Створення, утримання та поповнення матеріальних резервів **може здійснюватися також за рахунок** добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб, благодійних організацій та об'єднань громадян, інших не заборонених законодавством джерел.

- Матеріальні цінності, що поставляються до резерву, повинні мати **документи про відповідність** на весь нормативний строк їх зберігання.
- Керівники підприємств, на балансі яких перебувають матеріальні резерви, повинні щороку проводити перевірку наявності, якості, умов зберігання, готовності до використання матеріальних цінностей.
- **Придбання матеріальних цінностей**, що поставляються до оперативного, відомчого, регіонального та місцевого матеріальних резервів, здійснюється у встановленому законом порядку.
- **Відпуск матеріальних цінностей** з матеріального резерву може здійснюватися:
 - для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків;
 - у зв'язку з їх освіженням або заміною.

Напрямки використання матеріальних резервів:

- для здійснення запобіжних заходів у разі загрози виникнення НС;
- для ліквідації НС та їх наслідків;
- для проведення невідкладних відновлювальних робіт і заходів;
- для надання постраждалим термінової допомоги для забезпечення їх життєдіяльності;
- для розгортання та утримання тимчасових пунктів проживання і харчування постраждалих громадян;
- для забезпечення пально-мастильними та іншими витратними матеріалами транспортних засобів підприємств та громадян, залучених для евакуації постраждалих із зони надзвичайної ситуації та можливого ураження;
- для забезпечення електроенергією, природним газом, хімічними реагентами та товарно-матеріальними цінностями підприємств для безперебійного надання житлово-комунальних послуг на території, де оголошено воєнний стан;
- для розгортання та забезпечення діяльності пунктів незламності в разі загрози та/або виникнення надзвичайних ситуацій.

Четверте навчальне питання:

**Методика оцінки збитків від наслідків НС
природного і техногенного характеру**

Постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 р. № 175 затверджено Методику оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру. Цю Методику розроблено з метою визначення розмірів збитків від наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, завданих здоров'ю людей, навколишньому природному середовищу та об'єктам національної економіки.

ВИДИ ЗБИТКІВ

залежно від завданої фактичної шкоди, :

- втрат життя та здоров'я населення (Нр);
- руйнування та пошкодження основних фондів, знищення майна та продукції (Мр);
- невироблення продукції внаслідок припинення виробництва (Мп)
- вилучення або порушення сільськогосподарських угідь (Рс/г);
- втрат тваринництва (Мтв);
- втрат деревини та інших лісових ресурсів (Рл/г);
- втрат рибного господарства (Рр/г);
- знищення або погіршення якості рекреаційних зон (Ррек);
- втрат природно-заповідного фонду (Рпзф);
- забруднення атмосферного повітря (Аф);
- забруднення земель несільськогосподарського призначення (Зф).
- забруднення поверхневих і підземних вод та джерел, внутрішніх морських вод і територіального моря (Вф);
- забруднення земель несільськогосподарського призначення (Зф);
- а також збитки, заподіяні природно-заповідному фонду (Р пзф).

Загальний обсяг збитків від наслідків НС розраховується як сума основних локальних збитків. Розрахунок збитків (З) при НС проводиться за такою загальною формулою:

$$З = H_p + M_p + M_{п} + P_{с/г} + M_{тв} + P_{л/г} + P_{р/г} + P_{рек} + P_{пзф} + A_{ф} + B_{ф} + Z_{ф}.$$

Для кожного типу НС згідно з класифікатором НС встановлюється перелік основних характерних збитків щодо кожного рівня НС залежно від масштабів шкідливого впливу.

Для кожного типу та виду НС залежно від їх рівня визначаються основні види збитків.

Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 04.04.2022 № 167 затверджено **Методику визначення розміру шкоди завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану**, яка визначає порядок розрахунку розміру шкоди, завданої землі, ґрунтам державами, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання та фізичними особами через забруднення ґрунтів, засмічення земель, допущених унаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану внаслідок їх дій або бездіяльності на усіх землях України незалежно від їх категорій та форм власності.

Ця Методика застосовується для визначення розміру шкоди, завданої землі, ґрунтам унаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану.

У цій Методиці терміни вживаються у такому значенні:

забруднення ґрунтів - накопичення в ґрунтах речовин, які негативно впливають на їх родючість та інші корисні властивості;

засмічення земель - наявність на земельній ділянці сторонніх предметів, матеріалів, відходів та/або інших речовин без відповідних дозволів.

ґрунти вважаються забрудненими, за умови якщо в їх складі виявлені негативні якісні зміни. При цьому зміни можуть бути зумовлені не тільки появою в зоні аерації нових забруднюючих речовин, яких раніше не було, а і вмістом небезпечних речовин, що перевищує їх гранично допустиму концентрацію.

Землі вважаються засміченими, якщо на земельній ділянці наявні сторонні предмети, матеріали, відходи та/або інші речовини без відповідних дозволів, які з'явилися на цій земельній ділянці внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій.

Розмір шкоди від забруднення ґрунтів визначається за формулою:

$$РШ = А \times ГОЗ \times ПД \times КН \times Ко + Вр,$$

- де РШ - розмір шкоди від забруднення ґрунтів, грн;
- А - питомі витрати на ліквідацію наслідків забруднення ґрунтів відповідної земельної ділянки, значення якого дорівнює 1,5;
- ГОЗ - нормативна грошова оцінка земельної ділянки, ґрунти якої зазнали забруднення, грн/кв. м;
- ПД - площа земельної ділянки, ґрунти якої зазнали забруднення, кв. м;
- КН - коефіцієнт небезпечності забруднюючої речовини, значення якого визначається за [додатком 1](#) до Методики 171 визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства;
- Ко - коефіцієнт, що застосовується для врахування природоохоронної цінності земельної ділянки, визначений у [додатку 10](#) до Методики визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, псування земель, порушення режиму, нормативів і правил їх використання, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2007 року № 963;
- Вр - вартість рекультивациі земель, забруднених внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!